

Innlegg på inntil 400 ord sendes tidsskriftet@legeforeningen.no. Redaksjonen forbeholder seg retten til å foreta redaksjonelle endringer. Tidsskriftet praktiserer tilsvarsrett i henhold til Vancouvergruppens regler.

Fentanyl etter sectio – hvorfor ikke?

I Tidsskriftet nr. 19/2008 omtaler Siv Hestenes og medarbeidere postoperativ smertebehandling til sectiopatienter (1). Dette er et viktig og relevant tema.

Det undrer meg imidlertid, at forfatterne hevder at fentanyl har klare begrensninger i brugen post partum, *uden* at netop dette udsagn diskuteres yderligere! Min undren skal yderligere sees i lyset af at en af forfatterne tidligere har skrevet om smertebehandling til ammende i NAF-forum (2), og beregnet hvor forsvindende lav serumkoncentration af fentanyl som barnet opnår, når mor behandles.

I mine øjne er fentanyl et glimrende drug til netop denne patientgruppe. Det er et velkent stof, som er let titrerbart.

Per P. Bredmose
Sykehuset Asker og Bærum

Litteratur

- Hestenes S, Høymork SC, Løland BF et al. Må keisersnittspasienter velge mellom smertebehandling og amming? Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 2190–1.
- Høymork SC. Må ammende velge mellom morsmelk og smertelindring? NAF-forum 2006; 19: 38–9. [http://nafweb.no/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=42&Itemid\[5.3.2009\]](http://nafweb.no/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=42&Itemid[5.3.2009]).

S. Hestenes og medarbeidere svarer:

Vi takker Per Bredmose for et berettiget spørsmål. Det gir oss mulighet til å oppklare et punkt i vår artikkel om smertelindring etter keisersnitt (1). Alle opioider, også fentanyl, er fettløselige. På grunn av høy pKa vil man teoretisk kunne forvente at fentanyl utskilles i morsmelken i noe større grad enn andre opioider (2). Foreliggende data tyder imidlertid på at utskillingen er meget liten. Etter narkose er det vist at under 0,05 % av den tilførte fentanyl-dosen ble utskilt i morsmelk i løpet av de første 24 timer (3). En eldre studie bekrefter at fentanyl utskilles også i colostrum i detekterbare, men meget små mengder i flere timer etter tilførselen (4). Når fentanyl tilføres mor post partum, med en viss overgang til melken, vil bare små mengder tas opp via barnets tarm på grunn av fentanylets lave perorale biotilgjengelighet (5). Fentanyl kan således anvendes som analgetikum også til keisersnittspasienter, på lik linje med andre injiserbare opioider.

Formuleringen i vår artikkel (1) gir inntrykk av at det er spesielle farmakokinetiske egenskaper ved fentanyl som gjør det mindre egnet enn andre opioider til ammende. Dette er ikke riktig. Fentanyl er dog i liten grad i klinisk bruk utenom i anestesivdelinger, i postoperative avdelinger og i intensivavdelinger. På sengeposter og barselavdelinger bruker man andre analgetika, hvilket vår undersøkelse bekrefter (1). Vi mener at smertestillende tabletter for selvadministrering er velegnet for keisersnittspasienter og at opioider i tablettform rutinemessig bør inngå i et slikt opplegg, eventuelt supplert med opioidinjeksjon ved behov. Det er ikke holdpunkter for å velge ett opioid fremfor et annet av hensyn til ammingen, muligens med unntak av kodein – fordi det finnes noen få ultrahurtige kodein-til-morfin-metaboliserere der morfinovergangen til barnet kan være større, som nevnt i vår artikkel.

Siv Hestenes
Beate Fossum Løland
Gro Nylander
Leiv Arne Rosseland
Rikshospitalet

Siv Høymork
Sykehuset Asker og Bærum

Harald Breivik
Universitetet i Oslo

Litteratur

- Hestenes S, Høymork SC, Løland BF et al. Må keisersnittspasienter velge mellom smertebehandling og amming? Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 2190–2.
- Høymork SC. Må ammende velge mellom morsmelk og smertelindring? NAF-forum 2006; 19: 38–9.
- Nitsun M, Szokol JW, Saleh HJ et al. Pharmacokinetics of midazolam, propofol and fentanyl transfer to human breast milk. Clin Pharmacol Ther 2006; 79: 549–57.
- Steer PL, Biddle CJ, Marley WS et al. Concentration of fentanyl in colostrum after an analgesic dose. Can J Anaesth 1992; 39: 231–5.
- Wheeler M, Birmingham PK, Lugo RA et al. The pharmacokinetics of the intravenous formulation of fentanyl citrate administered orally in children undergoing general anesthesia. Anesth Analg 2004; 99: 1347–51.

Økt interesse for forskning på stoffskiftesykdommer

Norsk Thyreoideaforbund (NTF) er en pasientorganisasjon for alle med sykdom i thyroidea. Vi har over 6 000 medlemmer og 46 aktive lokallag. Vårt medlemsblad

Thyra kommer ut fire ganger i året, og vi tilbyr informasjonsmaterieil til de forskjellige sykdomsgruppene.

Særlig pasienter med hypotyreose har lenge følt at de er blitt underprioritert i helsevesenet. Vi har derfor etterlyst større oppmerksomhet omkring og mer forskning på denne sykdommen.

Nå ser vi en gledelig økt interesse for forskning på sykdommer i thyroidea. Bakgrunnen for dette er tallene fra thyroidea-prosjektet i Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT). Det ble gjort TSH-måling hos vel 35 000 personer. Spesialist i medisinsk biokjemi Trine Bjøro var prosjektleder. Norsk Thyreoideaforbund ga i 2008 sin *Thyra*-pris til Bjøro for blant annet dette arbeidet og for hennes rolle som pådriver for økt kunnskap om sykdommer i thyroidea.

Bjørn Olav Åsvold ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet i Trondheim forsvarte i fjor sin doktorgrad om sammenhengen mellom thyroideafunksjon og mulig hjertesykdom (1). Det viktigste funn han gjorde på bakgrunn av HUNT-materialet var at det viser seg å være en sammenheng mellom forhøyet TSH-verdi og risiko for hjerteproblemer. Hos kvinner med et TSH-nivå opp mot 10 fant han også økt dødelighet på grunn av koronarsykdom.

I år starter doktorgradsstipendiat Anders Svare i Namsos et forskningsprosjekt om sammenhengen mellom stoffskifte og beintetthet/brudd og mellom stoffskifte og vektendring. Også han vil forske på materialet fra HUNT. Norsk Thyreoideaforbund har fått tildelt forskningsmidler fra Helse og Rehabilitering til dette prosjektet.

Forbundet mener det er et stort behov for økt kunnskap om sykdommer i thyroidea. Gjennom HUNT har norske forskere fått et unikt forskningsmateriale, og de vil ha mulighet til å ligge langt fremme i verdenssammenheng når det gjelder forskning på thyroideasykdommer.

Bente Bakke
Norsk Thyreoideaforbund

Litteratur

- Åsvold BO. Thyroid function and cardiovascular health. Doktoravhandling. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 2008.